

ПРОГРАМА

іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих загальних судів,
що спеціалізуються на розгляді кримінальних справ

I. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Конституція України – Основний Закон держави

Поняття, функції та властивості Конституції України.

Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України.

Загальна характеристика Конституції України та Конституції Автономної Республіки Крим.

Правова охорона Конституції України.

Конституція України – основоположний акт установчої влади народу України

Конституція реальна, номінальна, символічна. Конституція формальна і матеріальна. Конституція матеріальна і процесуальна. Зміст і структура конституції. Мова і стиль конституції. Форма і структура конституції. Класифікація конституцій. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. Дія Конституції у часі, просторі та за колом осіб. Конституція України та міжнародне право. Верховенство Конституції щодо міжнародних договорів України та принцип дружнього ставлення до міжнародних договорів. Конституція України та Римський статут.

Конституційний лад України

Верховенство права і розподіл влади як конституційні принципи. Державна влада і самоврядування народу. Суверенна держава. Правова держава. Демократична держава (пряма та представницька демократія). Соціальна держава. Конституційне закріплення основ громадянського суспільства в Україні.

Захист конституційного ладу. Конституційно-правова відповідальність.

Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні

Система конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Особисті, політичні, соціальні, економічні і культурні права та свободи.

Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

Механізм реалізації, гарантії та захист (охорона) прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Поняття та принципи громадянства України. Порядок набуття та припинення громадянства України. Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців, закордонних українців та іммігрантів.

Основи безпосередньої демократії (прямого народовладдя)

Поняття та суть безпосередньої демократії, її форми.

Виборче право і виборча система України

Вибори народних депутатів України. Вибори Президента України. Місцеві вибори. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності в ході виборчого процесу і результатів виборів. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

Поняття та види референдумів. Принципи проведення референдумів. Порядок призначення всеукраїнського та місцевих референдумів. Правові наслідки всеукраїнського референдуму. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються процесу референдуму. Відповідальність за порушення законодавства про референдум.

Верховна Рада – парламент України

Організаційно-правові форми діяльності Верховної Ради України.

Конституційні основи порядку формування та припинення діяльності Верховної Ради України. Функції парламенту України.

Статус та повноваження народного депутата України. Гарантії депутатської діяльності.

Конституційні основи законодавчого процесу та інших парламентських процедур.

Конституційно-правовий статус Президента України

Припинення повноважень Президента України.

Функції та повноваження Президента України. Президент України як гарант державного суверенітету та територіальної цілісності України.

Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади

Система органів виконавчої влади в Україні.

Порядок утворення, склад та порядок припинення діяльності Кабінету Міністрів України.

Функції та повноваження Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Місцеві державні адміністрації.

Конституційні засади правосуддя в Україні

Юрисдикція судів.

Участь народу у здійсненні правосуддя.

Конституційні принципи правосуддя.

Система судів загальної юрисдикції в Україні.

Статус суддів за Конституцією України. Призначення на посаду професійного судді. Присяга судді.

Основні засади судочинства.

Конституційна юстиція в Україні

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції.

Порядок формування і діяльність Конституційного Суду України.

Компетенція (юрисдикція) Конституційного Суду України.

Акти Конституційного Суду України та загальна обов'язковість їх виконання на території України.

Місцеве самоврядування в Україні

Поняття, принципи і система місцевого самоврядування України.

Організаційно-правова, матеріальна та фінансова основи місцевого самоврядування.

Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, компетенція, форми діяльності).

Депутат місцевої ради. Сільський, селищний та міський голова.

Конституційні гарантії місцевого самоврядування.

Форми безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення.

II. АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Законодавство у сфері запобігання корупції.

Суб'єкти, на яких поширюється дія Закону України "Про запобігання корупції".

Національне агентство з питань запобігання корупції. Інші спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції.

Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. Обмеження спільної роботи близьких осіб.

Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Інформація, що зазначається в декларації. Контроль та перевірка декларацій.

Фінансовий контроль. Захист викривачів.

Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків.

Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення.

Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації.

III. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Закон про кримінальну відповідальність

Джерела кримінального права.

Поняття закону про кримінальну відповідальність. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі.

Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність.

Кримінальна відповідальність: юридична природа, зміст, функції.

Підстави кримінальної відповідальності.

Поняття кримінально-правових відносин. Теоретичне та нормативне визначення підстав кримінальної відповідальності. Визначення форм кримінальної відповідальності.

Кримінальне правопорушення, його види.

Склад кримінального правопорушення та кваліфікація кримінальних правопорушень.

Поняття кримінального правопорушення та його ознаки.

Кримінальні правопорушення та поділ на кримінальні проступки і злочини, співвідношення, спільні ознаки, відмінності.

Класифікація кримінальних правопорушень у кримінальному праві.

Визнання незакінченого діяння кримінальним правопорушенням.

Поняття складу кримінального правопорушення.

Об'єкт кримінального правопорушення і предмет (об'єкт) кримінально-правової охорони. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Суб'єкт з кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.

Юридичний та фактичний склад кримінального правопорушення. Особливості юридичного складу кримінального правопорушення як специфічної юридичної конструкції в кримінальному праві. Співвідношення поняття кримінального правопорушення і юридичного складу кримінального правопорушення. Основні види юридичних складів кримінальних правопорушень та їх кримінально-правова характеристика. Загальна структура юридичного складу кримінального правопорушення, його складові частини.

Кваліфікація кримінальних правопорушень. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень. Загальний механізм кваліфікації кримінальних правопорушень. Правила кримінально-правової кваліфікації при конкуренції кримінально-правових норм: загальної і спеціальної норм; цілого і частини; конкуренції двох спеціальних норм.

Стадії вчинення кримінального правопорушення

Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення.

Закінчене кримінальне правопорушення.

Готування до кримінального правопорушення, його ознаки. Відмінність готування до кримінального правопорушення від виявлення наміру його вчинити.

Поняття замаху на кримінальне правопорушення, його ознаки, види та відмежування від інших його стадій.

Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні.

Співучасть у кримінальному правопорушенні

Поняття і ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.

Види співучасників. Форми співучасті у кримінальному правопорушенні.

Кримінальна відповідальність співучасників.

Особливості кваліфікації діянь співучасників, вчинених у межах окремих форм співучасті у кримінальному правопорушенні.

Добровільна відмова співучасників від вчинення кримінального правопорушення.

Межі та особливості кримінальної відповідальності співучасників при вчиненні кримінального правопорушення у співучасті із спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення, при вчиненні незакінченого кримінального правопорушення, при так званому ексцесі виконавця (співвиконавця).

Особливості кримінальної відповідальності організаторів та учасників організованої групи чи злочинної організації.

Причетність до кримінального правопорушення. Посереднє вчинення (виконання) кримінального правопорушення. Групове вчинення кримінального правопорушення за відсутності ознак співучасті у кримінальному правопорушенні.

Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень

Поняття та юридична характеристика множинності кримінальних правопорушень.

Відмежування множинності кримінальних правопорушень від одиничних кримінальних правопорушень, що складаються з декількох діянь, від складних (складених) кримінальних правопорушень, від триваючих та продовжуваних кримінальних правопорушень.

Форми множинності кримінальних правопорушень.

Повторність кримінальних правопорушень, її ознаки та види.

Сукупність кримінальних правопорушень, її ознаки та види.

Поняття, ознаки та види рецидиву кримінальних правопорушень.

Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Правові та юридичні проблеми визначення інституту обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та підстав і порядку звільнення від кримінальної відповідальності.

Необхідна оборона. Уявна оборона.

Перевищення меж необхідної оборони (ексцес оборони).

Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення.

Крайня необхідність.

Проблеми відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності. Фізичний або психічний примус.

Виконання наказу або розпорядження. Поняття законного та явно кримінально протиправного наказу або розпорядження. Правові наслідки відмови від виконання явно кримінально протиправного наказу або розпорядження.

Діяння, пов'язане з ризиком.

Поняття і ознаки виправданого та невинуватого ризику за КК України.

Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Звільнення від кримінальної відповідальності цивільних осіб, за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України.

Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття, правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності.

Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст.48 КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 КК України).

Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

Покарання та його види. Призначення покарання

Поняття покарання, його ознаки і мета.

Система покарань.

Основні покарання. Додаткові покарання. Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові.

Кримінально-правова характеристика окремих видів покарань.

Загальні засади призначення покарання.

Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання.

Призначення покарання за незакінчене та вчинене у співучасті кримінальне правопорушення.

Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання.

Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

Призначення покарання за сукупністю вироків.

Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Обчислення строків покарання.

Особливості покарання неповнолітніх.

Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Звільнення від покарання та його відбування

Поняття звільнення від покарання та його відбування.

Види звільнення від покарання та його відбування.

Звільнення від відбування покарання з випробуванням та його правові наслідки. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від покарання за хворобою.

Звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого.

Особливості звільнення від відбування покарання неповнолітніх.

Судимість

Поняття судимості. Часові межі судимості.

Обставини, які зумовлюють визнання особи такою, що не має судимості.

Правові наслідки судимості.

Погашення судимості.

Загальні умови та строки погашення судимості.

Особливості обчислення строків погашення судимості під час перебігу давності виконання вироку, у разі умовно-дострокового звільнення від покарання чи заміни його більш м'яким.

Погашення судимості у осіб, стосовно яких застосовано Закон України "Про амністію" або акт про помилування.

Переривання строку погашення судимості.

Зняття судимості. Умови та підстави зняття судимості, що передбачені КК України.

Обмежувальні заходи

Застосування обмежувальних заходів до осіб, які вчинили домашнє насильство.

Інші заходи кримінально-правового характеру

Примусові заходи медичного характеру: поняття, мета, види.

Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.

Продовження, зміна, припинення застосування примусових заходів медичного характеру.

Особливості застосування примусового лікування.

Спеціальна конфіскація: поняття та випадки застосування.

Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Підстави звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Види примусових заходів виховного характеру та види покарань, що можуть бути застосовані судом до неповнолітніх.

Умовно-дострокове звільнення неповнолітніх від відбування покарання.

Особлива частина Кримінального кодексу України

Система Особливої частини Кримінального кодексу України

Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: юридичні склади кримінальних правопорушень, особливості кваліфікації за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями, а також кваліфікація діянь, вчинених в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту.

Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи: характеристика, систематизація юридичних складів кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи за чинним кримінальним законодавством України. Кримінальні правопорушення проти життя: особливості юридичних складів кримінальних правопорушень. Відмежування умисного вбивства від вбивства через необережність. Кримінальні правопорушення проти здоров'я особи: особливості юридичних складів. Поняття тяжкості тілесного ушкодження: медичний та юридичний аспекти.

Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи: загальна характеристика, особливості юридичних складів. Кримінальні правопорушення проти волі особи: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін.

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Зґвалтування: особливості юридичних складів, відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Особливості механізму кримінально-правової охорони прав і свобод людини та громадянина.

Кримінальні правопорушення проти окремих політичних прав громадянина України: юридичні склади, кваліфікація за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями.

Кримінальні правопорушення, що посягають на рівність конституційних прав громадян та їх рівність перед законом.

Кримінальні правопорушення, що посягають на недоторканність приватного життя громадян: особливості юридичних складів кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення, що посягають на нормальний розвиток неповнолітніх та матеріальне забезпечення осіб, що потребують соціального захисту, їх особисту безпеку.

Кримінальні правопорушення, що посягають на права громадян на захист своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів.

Кримінальні правопорушення, що посягають на право інтелектуальної власності.

Кримінальні правопорушення, що посягають на свободу світогляду і віросповідання, порядок відправлення релігійних культів та порядок поведження з культовими (релігійними) цінностями: особливості юридичних складів.

Кримінальні правопорушення проти власності. Корисливі посягання на власність: особливості юридичного складу кримінального правопорушення в умовах воєнного або надзвичайного стану. Некорисливі посягання на власність. Кваліфікація корисливих кримінальних правопорушень проти власності та їх відмежування від деяких кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок здійснення господарської діяльності та окремих її видів. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок проведення процедури банкрутства. Кримінальні правопорушення, що посягають на фінансову діяльність. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок виготовлення і використання документів у господарській діяльності. Кримінальні правопорушення проти довкілля. Особливості безпосередніх об'єктів кримінальних правопорушень проти довкілля. Кримінальні правопорушення проти екологічної безпеки: особливості юридичних складів. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання землі, її надр. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання водних ресурсів та атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок використання об'єктів флори і фауни.

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки: особливості юридичних складів кримінальних правопорушень; підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Незаконне поведження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами. Порушення правил, що забезпечують громадську безпеку.

Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва: особливості юридичних складів. Кримінальні правопорушення у сфері безпеки праці: особливості юридичних складів.

Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Кримінальні правопорушення, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, повітряного, водного, автомобільного, міського електричного та магістрального трубопровідного транспорту: особливості юридичних складів кримінальних правопорушень.

Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку: юридичні склади кримінальних правопорушень, відмежування від суміжних кримінальних правопорушень, кваліфікація за сукупністю з іншими кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення проти моральності: юридичний склад, кваліфікація за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями.

Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Кримінальні правопорушення проти здоров'я населення: особливості їх юридичних складів.

Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Кримінальні правопорушення, що порушують правила охорони та зберігання державної таємниці. Кримінальні правопорушення, що порушують встановлений порядок перетинання державного кордону України та правила переміщення через її митний кордон окремих предметів. Кримінальні правопорушення, пов'язані з ухиленням від військової служби.

Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та проти журналістів. Кримінальні правопорушення, що посягають на загальні засади управлінської діяльності в державі: особливості їх юридичних складів. Кримінальні правопорушення, що посягають на окремі блага та інтереси фізичних осіб як суб'єктів управлінської діяльності і журналістів: особливості їх юридичних складів. Особливості юридичних складів кримінальних правопорушень, що посягають на встановлений порядок функціонування матеріальних носіїв управлінської діяльності.

Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Особливості юридичних складів службових кримінальних правопорушень. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: особливості кваліфікації. Особливості юридичного складу кримінальних правопорушень, пов'язаних з пропозицією або наданням неправомірної вигоди службовій особі. Провокація підкупу: особливості кваліфікації кримінального правопорушення.

Кримінальні правопорушення проти правосуддя. Кримінальні правопорушення проти правосуддя, що вчинюються службовими особами, які здійснюють чи забезпечують здійснення правосуддя. Кримінальні правопорушення проти правосуддя, вчинювані особами, на яких покладені обов'язки зі сприяння у здійсненні правосуддя. Кримінальні правопорушення проти правосуддя, що вчинюються засудженими або особами, які перебувають під вартою. Кримінальні правопорушення проти правосуддя, вчинювані особами, які не мають безпосереднього відношення до здійснення правосуддя. Кримінальні правопорушення, що посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, інші блага та інтереси захисників чи представників особи у зв'язку з їх діяльністю з надання правової допомоги.

Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення). Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок відносин між підлеглими та начальником. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок відносин між військовослужбовцями. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок проходження військової служби. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок користування військовим майном. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок поведінки зі зброєю та порядок експлуатації військової техніки. Кримінальні правопорушення, що посягають на встановлений порядок несення окремих видів військової служби. Кримінальні правопорушення, що порушують правила охорони та зберігання військових відомостей. Кримінальні правопорушення, вчинювані в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці. Військові службові кримінальні правопорушення.

Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Пропаганда війни, планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни, порушення законів та звичаїв війни, застосування зброї масового знищення: особливості юридичних складів злочинів та їх кваліфікації. Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів. Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників. Порушення законів та звичаїв війни. Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення. Екоцид, геноцид. Кримінальні правопорушення проти іноземних суб'єктів. Піратство. Найманство.

IV. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Поняття, завдання і засади кримінального провадження

Загальна характеристика кримінального провадження і його засад

Загальне поняття кримінального провадження, його завдання та стадії.

Засади кримінального провадження, закріплені в КПК України. Конституційні принципи кримінального провадження, їх значення та зміст, особливості застосування у судовій практиці.

Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження, їх права та обов'язки

Склад суду, суд присяжних.

Слідчий суддя та його правовий статус.

Правила та види підсудності. Автоматизована система документообігу суду.

Сторона обвинувачення. Прокурор, його повноваження.

Органи досудового розслідування, що здійснюють дізнання і досудове слідство. Керівник органу досудового розслідування. Слідчий органу досудового розслідування. Дізнавач. Оперативні підрозділи.

Підозрюваний, обвинувачений. Їх права та обов'язки. Виправданий, засуджений. Законний представник підозрюваного, обвинуваченого.

Захисник, загальні правила його участі в кримінальному провадженні. Залучення захисника, випадки його обов'язкової участі. Відмова від захисника або його заміна.

Потерпілий і його представник. Їх права і обов'язки.

Інші учасники кримінального провадження (заявник, цивільний позивач, цивільний відповідач, їх законні представники, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, свідок, перекладач, експерт, спеціаліст, секретар судового засідання, судовий розпорядник).

Відводи. Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного в кримінальному провадженні. Підстави для відводу прокурора, слідчого, захисника. Порядок вирішення відводів.

Докази і доказування в кримінальному провадженні

Поняття і класифікація доказів та їх джерел. Належність і допустимість доказів.

Недопустимість доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.

Недопустимість доказів та відомостей, які стосуються особи підозрюваного, обвинуваченого.

Визнання доказів недопустимими.

Доказування, його мета, предмет і межі. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Обов'язок доказування. Збирання доказів. Оцінка доказів.

Показання в кримінальному провадженні. Речові докази і документи, їх зберігання та вирішення питання про спеціальну конфіскацію. Висновок експерта.

Фіксування кримінального провадження та його форми. Процесуальні рішення. Журнал судового засідання.

Повідомлення в кримінальному провадженні.

Значення рішень інших судів у питаннях допустимості доказів.

Оцінка доказової інформації, отриманої в результаті оперативно-розшукової діяльності з позиції їх належності та допустимості. Доступ підозрюваного, обвинуваченого до доказів обвинувачення, включення доказів, порядок представлення доказів, порядок доказування, клопотання щодо вилучення або включення доказів. Роль судді в забезпеченні доступу до доказів.

Показання свідків, їх значення та оцінка.

Показання потерпілого, їх значення та оцінка.

Показання підозрюваного, обвинуваченого, значення та оцінка. Показання з чужих слів.

Речові докази і документи. Висновок експерта.

Журнал судового засідання.

Процесуальні строки та витрати

Процесуальні строки, їх значення, види та порядок обчислення. Встановлення процесуальних строків прокурором, слідчим суддею, судом. Обов'язковість додержання процесуальних строків. Порушення клопотань, порядок продовження і поновлення процесуальних строків.

Процесуальні витрати, структура, види та значення. Розподіл процесуальних витрат.

Заходи забезпечення кримінального провадження

Заходи забезпечення кримінального провадження: поняття, значення, ознаки, види, класифікація. Підстави застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід.

Накладення грошового стягнення.

Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади. Тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення майна.

Арешт майна, вимоги до клопотання про арешт майна. Скасування арешту майна.

Загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини (ст. 206 КПК).

Затримання особи на підставі ухвали слідчого судді, суду. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду. Строки затримання особи.

Повідомлення інших осіб про затримання.

Заходи забезпечення кримінального провадження: поняття, значення, ознаки, види, класифікація. Підстави застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Запобіжні заходи, їх види та особливості застосування. Мета та підстави застосування запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжних заходів.

Клопотання слідчого, прокурора про застосування, зміну, скасування запобіжних заходів.

Загальні положення досудового розслідування

Початок досудового розслідування.

Внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Досудове розслідування злочинів і кримінальних проступків.

Підслідність.

Строки досудового розслідування та порядок їх продовження. Клопотання під час досудового розслідування та їх розгляд.

Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Негласні слідчі (розшукові) дії та підстави їх проведення. Види негласних слідчих (розшукових) дій. Особи, які приймають рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Допит під час досудового розслідування в судовому засіданні. Особливості проведення допиту малолітньої або неповнолітньої особи.

Ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення певних слідчих (розшукових) дій.

Ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та строк їх дії. Постанова слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій та вимоги до неї.

Повідомлення про підозру. Зупинення, закінчення та продовження строку досудового розслідування

Випадки повідомлення про підозру. Зміст письмового повідомлення про підозру. Вручення письмового повідомлення про підозру. Зміна повідомлення про підозру.

Підстави та порядок зупинення досудового розслідування. Розшук підозрюваного. Відновлення досудового розслідування.

Відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

Форми закінчення досудового розслідування.

Закриття кримінального провадження. Звернення до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Відкриття матеріалів іншій стороні. Звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Обвинувальний акт і реєстр матеріалів досудового розслідування.

Продовження строку досудового розслідування. Порядок розгляду клопотань про продовження строку.

Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень та спеціальне судове провадження (глава 24-1 КПК).

Звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності.

Процесуальний порядок відкриття матеріалів іншій стороні.

Обвинувальний акт і реєстр матеріалів досудового розслідування. Вимоги до обвинувального акта.

Порядок продовження строків досудового розслідування.

Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.

Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування: строки та порядок оскарження. Оскарження недотримання розумних строків.

Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування.

Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

Судове провадження у першій інстанції

Підсудність. Судове провадження у першій інстанції.

Підсудність кримінальних справ, її види. Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого.

Підготовче провадження як обов'язкова і самостійна стадія кримінального провадження. Підготовче судове засідання. Рішення, які приймаються суддею у підготовчому судовому засіданні. Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого. Вирішення питань пов'язаних з підготовкою до судового розгляду. Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду. Матеріали кримінального провадження та право ознайомлення з ними.

Завдання і значення стадії судового розгляду у кримінальному провадженні. Особливості реалізації засад кримінального провадження на стадії судового розгляду. Суд, сторони та інші учасники судового розгляду, їх процесуальне становище. Строки і загальний порядок судового розгляду. Підтримання порядку в судовому засіданні. Заходи, які вживаються до порушників порядку судового засідання. Обрання, продовження, скасування або зміна запобіжного заходу в суді. Проведення експертизи за ухвалою суду. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій під час судового провадження. Об'єднання і виділення матеріалів кримінального провадження. Зупинення судового провадження.

Визначення меж судового розгляду. Зміна обвинувачення в суді. Висунення додаткового обвинувачення, початок провадження щодо юридичної особи. Відмова від підтримання державного обвинувачення.

Процедура судового розгляду. Відкриття судового засідання. Початок судового розгляду. Роз'яснення права відводу та повідомлення про права і обов'язки. Початок судового розгляду, оголошення обвинувального акту та роз'яснення обвинуваченому суті обвинувачення. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження. Розгляд судом клопотань учасників судового провадження. Дослідження судом поданих сторонами доказів, проведення процесуальних дій під час судового провадження. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Останнє слово обвинуваченого. Вихід суду для ухвалення вироку. Таємниця наради суддів. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Судові рішення в кримінальному провадженні

Судові рішення.

Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення.

Види судових рішень.

Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Структура та зміст вироку.

Зміст і підстави для винесення обвинувального і виправдувального вироків.

Вступна, мотивувальна і резолютивна частина обвинувального та виправдувального вироків.

Порядок та строки вручення копії вироку засудженому і виправданому.

Порядок ухвалення судових рішень, структура і зміст вироку.

Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Структура та зміст вироку. Поняття і види вироків.

Окрема думка судді, її значення.

Порядок постановлення і проголошення вироку.

Порядок постановлення ухвал суду. Підстави і порядок постановлення окремої ухвали суду та контроль за її виконанням.

Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні.

Роз'яснення судового рішення.

Особливі порядки провадження в суді першої інстанції

Спрощене провадження щодо кримінальних проступків.

Обвинувальний акт у спрощеному провадженні.

Особливості провадження у суді присяжних. Відбір присяжних. Присяжні та їх процесуальний статус. Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Провадження в суді апеляційної інстанції

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Право на апеляційне оскарження.

Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень. Порядок і строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги. Межі перегляду судом апеляційної інстанції.

Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.

Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону.

Особливості нового розгляду судом першої інстанції після скасування вироку або ухвали.

Порядок перевірки ухвал слідчого судді.

Провадження в суді касаційної інстанції

Право на касаційне оскарження. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.

Новий розгляд справи після скасування судового рішення судом касаційної інстанції.

Провадження за нововиявленими обставинами

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

Звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Відкриття кримінального провадження за нововиявленими обставинами. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та її наслідки.

Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.
Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Особливі порядки кримінального провадження

Кримінальне провадження на підставі угод, його порядок. Види угод, їх ініціювання, зміст, умови і наслідки укладення та наслідки невиконання. Особливості вироку на підставі угоди.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Порядок відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

Кримінальне провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність.

Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Особливості та порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Особливості призначення психологічної та психолого-психіатричної експертизи неповнолітньому підозрюваному чи обвинуваченому. Порядок застосування до неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого запобіжного заходу. Процесуальний порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру.

Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру: підстави та порядок здійснення.

Особливості кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.

Особливості кримінального провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Особливості порядку притягнення до кримінальної відповідальності, затримання і обрання запобіжного заходу окремої категорії осіб.

Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження – умови та порядок розгляду судом.

Виконання судових рішень

Завдання стадії виконання судових рішень.

Набрання законної сили судовим рішенням та його наслідки.

Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.

Звернення судового рішення до виконання.

Відстрочка виконання вироку.

Питання, які вирішуються судом під час та після виконання вироку. Порядок вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку.

Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: загальні засади, обсяг та порядок здійснення

Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій.

Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).

Порядок видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).
Особливості екстрадиційного арешту. Порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію).

Кримінальне провадження у порядку перейняття.

Особливості кримінального провадження у порядку перейняття. Клопотання про передання кримінального провадження іншій державі, його зміст та форма. Неможливість перейняття кримінального провадження.

Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.

Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Запит про міжнародну правову допомогу, його зміст та форма. Особливості процедури надання міжнародної правової допомоги.

Особливості розгляду питання про передачу засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання. Умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання.

Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану

Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану. Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження в умовах воєнного стану. Скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або зміна запобіжного заходу з інших підстав.

Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом

Обсяг і порядок співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Центральні органи України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Консультації з Міжнародним кримінальним судом.

Передача кримінального провадження в рамках співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Виконання прохання Міжнародного кримінального суду про надання допомоги.

Конфіденційність та захист відомостей, що стосуються національної безпеки України під час співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Забезпечення збереження доказів. Виконання Міжнародним кримінальним судом функцій на території України.

Тимчасова передача особи до Міжнародного кримінального суду для проведення процесуальних дій. Запити (прохання) до Міжнародного кримінального суду. Права особи, стосовно якої надійшло прохання Міжнародного кримінального суду про співробітництво.

Особливості затримання осіб, які розшукуються Міжнародним кримінальним судом або стосовно яких надійшло прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт або про арешт і передачу. Застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт (тимчасового арешту). Передача особи до Міжнародного кримінального суду у спрощеному порядку. Виконання прохання Міжнародного кримінального суду про арешт і передачу. Тимчасове звільнення особи, до якої застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Організація передачі особи до Міжнародного кримінального суду. Транзитне перевезення особи, яка передається до Міжнародного кримінального суду. Витрати, пов'язані з виконанням прохань Міжнародного кримінального суду про співробітництво. Виконання рішень Міжнародного кримінального суду.

V. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Адміністративні правопорушення. Адміністративна відповідальність

Адміністративне правопорушення (проступок): відмінність від інших видів правопорушень.

Ознаки адміністративного правопорушення.

Види адміністративних правопорушень. Система адміністративних правопорушень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Суб'єкти адміністративних правопорушень.

Поняття, особливості та види адміністративного примусу. Заходи адміністративного примусу.

Адміністративна відповідальність. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність іноземців і осіб без громадянства. Відповідальність юридичних осіб. Обставини, що пом'якшують, обтяжують та виключають адміністративну відповідальність. Можливість звільнення від адміністративної відповідальності.

Адміністративне стягнення. Система адміністративних стягнень. Основні і додаткові адміністративні стягнення. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Загальні правила і строки накладення стягнення за адміністративне правопорушення.

Особи, які мають право складати протокол про адміністративні правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається.

Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Підготовка до розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення

Розгляд судом справ про адміністративні правопорушення

Підвідомчість судам справ про адміністративні правопорушення. Особливості розгляду окремих категорій справ про адміністративні правопорушення.

Поняття, зміст та види постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Порядок оголошення і вручення копії постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили та перегляд постанови.

VI. КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Загальна характеристика.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 1950) (далі – Конвенція) як міжнародний багатосторонній договір держав-членів Ради Європи. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як джерело права в Україні. Конвенція та конституційний порядок України. Верховенство Конституції України щодо міжнародних договорів (стаття 9) і нормативність Конвенції. Обов'язок України добросовісно виконувати міжнародні договори та генеральна клаузула статті 18 Конституції України. Особливості

конкуренції конституційних норм і положень Конвенції. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: значення статті 17.

Практична необхідність тлумачення Конвенції. Принципи тлумачення Конвенції Судом: забезпечення правової визначеності, ефективність і дієвість тлумачення, принцип пропорційності та забезпечення балансу інтересів, повага до свободи розсуду держави, принцип автономного тлумачення, врахування міжнародних стандартів і принципів міжнародного права, забезпечення мінімальних гарантій прав людини і основоположних свобод. Методи тлумачення Конвенції: філологічне тлумачення, історичне тлумачення, телеологічне тлумачення, системне тлумачення, функціональне тлумачення.

Структура Конвенції. Додаткові протоколи до Конвенції, їх зміст та наслідки прийняття. Сфера дії Конвенції. Обов'язки держав, які випливають із Конвенції. Позитивні та негативні зобов'язання держав. Обов'язок держав не перешкоджати зверненню до Європейського суду з прав людини. Субсидіарна природа Конвенції.

Право на життя (стаття 2 Конвенції): обсяг і зміст, позитивні і негативні обов'язки держави. Позитивні обов'язки держави у разі техногенних катастроф та небезпечної діяльності. Право на життя та смертна кара: підходи ЄСПЛ та Конституційного Суду України. Заборона смертної кари та принцип невислання. Винятки із правил щодо заборони позбавлення життя.

Абсолютні права Конвенції: заборона катування, нелюдського поводження і рабства (статті 3, 4 Конвенції). Відповідальність держави. Поняття мінімального рівня жорстокості. Заборона катувань та нелюдського поводження та принцип невислання. Поняття рабства і підневільного стану. Поняття примусової та обов'язкової праці. Виключення із правил (частина 3 статті 4 Конвенції)

Сфера дії права на справедливий судовий розгляд (стаття 6 Конвенції): право на вирішення спору щодо цивільних прав і обов'язків; право на встановлення обґрунтованості будь-якого кримінального обвинувачення. Право на доступ до судових органів: право на незалежний і безсторонній суд, право на належний і законний суд, компетенція суду, розумність строків. Публічність та обґрунтованість судового рішення. Допустимі межі обмеження права на судовий розгляд.

Гарантії належної правової процедури у ході кримінального процесу: презумпція невинуватості, допустимість доказів, право бути повідомленим, привілей проти самообмови, право на адекватний час для підготовки захисту, право на правову допомогу, право бути заслуханим і принцип належного розслідування, право на допомогу перекладача.

Сутність змісту принципу *nullum crimen* (стаття 7 Конвенції): принцип правової визначеності та вимога чіткого встановлення закону юридичного складу правопорушення. Основні форми прояву зворотної сили закону. Зворотна сила закону та природа *ex tunc* судових рішень. Зміст зобов'язання у разі вчинення діянь, які становили кримінальне правопорушення згідно із загальними принципами права, визнаних цивілізованими націями. Відступ від зобов'язання під час надзвичайних ситуацій.

Принцип *non bis in idem* та перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами або істотних недоліків процедури розгляду справи, які впливають на результати розгляду справи (стаття 4 Протоколу № 7).

Свобода думки і совісті (стаття 9 Конвенції): обсяг і зміст захисту, свобода совісті і свобода віросповідання, розмежування віросповідання і релігії. Необхідні умови свободи віросповідання: між свободою переконань і правом на свободу вираження. Відокремлення держави від церкви: принцип неототожнення, принцип нейтральності, світські суди і релігійні справи. Право на створення релігійної організації та призначення служителів культу.

Свобода вираження поглядів (стаття 10 Конвенції) – основні теорії: теорія чотирьох цінностей, теорія політичного процесу, теорія «вільного ринку ідей», теорія індивідуальної самореалізації. Обсяг і зміст захисту: свобода дотримуватися поглядів, переконань, ідей;

символічне вираження; обов'язки держави; свобода вираження у політичній сфері; мистецька свобода; комерційне вираження поглядів; академічна свобода.

Обмеження свободи вираження поглядів: зміст трискладового тесту; зміст обов'язків і відповідальності; охорона правопорядку та запобігання злочинам; захист прав інших осіб; баланс інтересів; національна безпека; захист авторитету і безсторонності правосуддя; захист здоров'я і моралі; запобігання розголошенню конфіденційної інформації. Обмеження з боку приватних осіб. Ліцензування теле- і радіо медіа, кінематографічних підприємств. Свобода вираження поглядів у мережі Інтернет.

Право на ефективний засіб правового захисту (стаття 13 Конвенції): реальність і дієвість захисту, доступність і практична значущість правового захисту, система засобів правового захисту. Право на ефективний засіб правового захисту (стаття 13). Доступність засобу юридичного захисту. Ефективність засобу правового захисту. Право на відшкодування за порушене право.

Принцип рівності і недопустимості дискримінації. Елементи стандарту недискримінації: сфера дії ЄКПЛ; наявність різниці поводженні; необґрунтованість (нерозумність і необ'єктивність) і невинуватість розрізнення. Пряма і непряма дискримінація. Конституційні засади недискримінації: класифікація, диференціація; вказані або аналогічні ознаки; стандарт застосування; виправдання розрізнення, що може становити дискримінацію. Загальна заборона дискримінації (стаття 1 Протоколу № 12). Невичерпність критеріїв дискримінаційних ознак і генеральна клаузула частини другої статті 1 Протоколу № 12. Заборона дискримінації (стаття 14). Загальні принципи застосування статті 14, сфера її дії.

Сфера дії Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Додаткові протоколи до Конвенції, їх зміст та наслідки прийняття. Обов'язки держав, які впливають з Конвенції. Позитивні та негативні зобов'язання держави-сторони Конвенції.

Право на справедливий суд (пункт 1 статті 6). Доступ до суду. Незалежність і безсторонність суду, встановленого законом. Об'єктивний та суб'єктивний критерії безсторонності. Справедливий розгляд справи. Змагальність сторін у процесі. Вмотивованість рішень національного суду. Порядок і фактична можливість оскарження судового рішення. Додержання вимоги публічності розгляду. Критерії "розумного строку". Складність справи. Поведінка заявників і компетентних органів. Важливість справи для конкретної особи. Справи, що підлягають якнайшвидшому розгляду. Нерозглянуті справи. Зобов'язання держави організувати належне відправлення правосуддя. "Явна помилка" національного суду у контексті пункту 1 статті 6 Конвенції. Сумісність з практикою Європейського суду з прав людини способу тлумачення та застосування національного законодавства.

Виправданість втручання у права, гарантовані статтями 8-11 Конвенції. Вимоги до "закону". Якість закону. Чіткість та передбачуваність законодавства. Відсутність в законодавстві необхідних гарантій від свавілля як незаконність втручання. Легітимна мета. Необхідність в демократичному суспільстві. Дотримання принципу пропорційності.

Автономність гарантії. Дискримінаційне поводження, його види. Протокол № 12 до Конвенції, його положення та сфера дії.

Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації (стаття 15). Надзвичайні ситуації. Воєнний стан.

Європейський суд з прав людини і його рішення.

Юрисдикція та завдання Європейського суду з прав людини. Статті 19 та 32 Конвенції.

Суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини. Умови прийнятності заяви. Неприйнятність заяви. Статті 33-35 Конвенції. Статус «жертви».

Рішення Європейського суду з прав людини як акти подвійної природи: міжнародно-правовий та судово-прецедентний аспекти. Природа судового прецедентного права Суду і конвергенція права держав-членів Ради Європи. Вплив рішень Європейського суду з прав

людини на правову систему України. Види рішень Європейського суду з прав людини: рішення палат і Великої палати, ухвали, консультативні висновки щодо тлумачення Конвенції і протоколів до неї. Зміст і значення окремої думки судді.

Зобов'язальна сила рішень Європейського суду з прав людини: вимога обґрунтованості та вмотивованості, правило *stare decisis* та незв'язаність Суду своїми попередніми рішеннями, роль динамічного тлумачення у зміні *stare decisis* рішень Суду, рівність і справедливість як вимога однакового застосування положень Конвенції, доктрина Конвенції як «живого інструменту». Особливості пілотних рішень Європейського суду з прав людини.

Виконання рішення Європейського суду з прав людини в Україні: заходи індивідуального характеру, заходи загального характеру, справедлива сатисфакція. Роль і значення пілотних рішень Європейського суду з прав людини у розвитку правової системи України. Застосування статті 46 Конвенції: практика щодо України.

Особливості застосування положень Конвенції та рішень Європейського суду з прав людини Конституційним Судом та судами загальної юрисдикції. Застосування Конвенції і рішень Європейського суду з прав людини в адміністративній практиці. Пошук рішень Європейського суду з прав людини у пошуковій системі *Hudoc*, на офіційному порталі Верховної Ради України, міжнародних організацій та правозахисних організацій.

Види рішень Європейського суду з прав людини. Юридичні наслідки винесеного Європейським судом рішення. Виконання рішення. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». Обов'язкова сила рішень Європейського суду з прав людини та їх виконання

Рішення Європейського суду з прав людини проти України.

VII. ПОЛОЖЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Право на життя (стаття 2). Сфера дії статті 2. Заборона позбавлення життя.

Насильницька смерть. Зникнення особи. Обов'язок проведення розслідування обставин смерті. Критерії ефективного незалежного і безстороннього розслідування. Надання родичам статусу «жертви». Зберігання матеріалів розслідування за фактами смерті (розслідування). Позитивні обов'язки відповідно до статті 2 Конвенції.

Заборона катування (стаття 3). Сфера дії статті 3. Види жорстокості поводження.

Катування. Нелюдське поводження. Поводження, що принижує гідність. Мінімальний рівень жорстокості. Перебування під контролем державних органів. Умови тримання в місцях позбавлення волі. Розслідування скарг та фактів про погане поводження. Критерії ефективності розслідування. Презумпції факту. Покладання тягаря доведення на органи державної влади. Поводження з особами, які мають психічні розлади або фізичні вади. Надання медичної допомоги. Примусове годування. Зберігання документації медичного характеру. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція) як загроза поганого поводження в контексті статті 3 Конвенції.

Заборона рабства та примусової праці (стаття 4). Сфера дії статті 4. Праця осіб, що відбувають строкову військову або альтернативну (невійськову) службу. Праця заарештованих і засуджених до позбавлення волі. Виправні роботи. Праця неповнолітніх і інвалідів. Фізичне рабство. Психологічне рабство. Сексуальне рабство. Виконання обов'язків, не пов'язаних з трудовими відносинами. Оплата праці.

Право на свободу та особисту недоторканність (стаття 5). Сфера дії статті 5. Випадки позбавлення свободи, які передбачені в пункті 1 статті 5. Процесуальні гарантії в разі позбавлення свободи. Випадки позбавлення свободи, що суперечать статті 5 Конвенції. Законність затримання. Судовий контроль законності запобіжного ув'язнення чи законності тримання під вартою. Право постати перед судовим органом особисто. Право оскаржити у

суді законність позбавлення свободи в результаті арешту або затримання. Тримання під вартою як запобіжний захід, його тривалість. Зміна запобіжного заходу. Тривалість перебування під вартою, його обґрунтованість. Інші гарантії статті 5 Конвенції. Право бути негайно поінформованим про обвинувачення зрозумілою мовою. Право на відшкодування згідно з пунктом 5 статті 5 Конвенції.

Право на справедливий суд (стаття 6). Сфера дії статті 6. Право на незалежний і безсторонній суд, встановлений законом. Кримінальне обвинувачення. Процесуальні гарантії учасників провадження. Право бути негайно і детально поінформованим зрозумілою мовою; право мати достатньо часу і можливостей для підготовки свого захисту; право захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника, обраного на власний розсуд; право допитувати свідків; право на безоплатний переклад.

Законність одержання доказів. Процесуальні строки. Розумний строк провадження в сенсі кримінального процесу. Злочин і адміністративне правопорушення. Оскарження рішень щодо адміністративних правопорушень. Право не давати свідчення проти себе самого. Презумпція невинуватості.

Ніякого покарання без закону (стаття 7). Передбачуваність юридичних наслідків вчинення правопорушення. Притягнення до юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність. Дія кримінального закону в часі.

Право на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8). Сфера дії статті 8 Конвенції. Збирання, використання інформації про особу. Втручання у приватне спілкування. Здійснення таємного чи відкритого нагляду (стеження). Зняття інформації з каналів зв'язку (телекомунікаційних мереж, інформаційних систем). Повага до житла.

Поняття “житло” в тлумаченні Європейського суду з прав людини. Проникнення до житла чи іншого володіння особи. Офісні приміщення. Обшук. Особистий огляд. Огляд особистих речей та транспортних засобів. Кореспонденція. Накладення арешту на кореспонденцію. Таємність кореспонденції. Виїмка, вилучення документів. Втручання в приватне і сімейне життя. Підстави для втручання, передбачені частиною 2 статті 8. Умови виправданості втручання.

Право на оскарження в кримінальних справах (стаття 2 протоколу № 7). Кримінальне покарання в сенсі Конвенції.

**Таксономічна характеристика
анонімного письмового тестування
під час кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих загальних судів, що
спеціалізуються на розгляді кримінальних справ**

1. Цей документ розроблено на основі Програми іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів місцевих загальних судів, що спеціалізуються на розгляді кримінальних справ (далі – Програма).

2. Таксономічна характеристика визначає питому вагу розділів Програми у тестовому завданні, а також необхідний для виявлення за відповідним розділом кваліфікаційний рівень.

3. Питома вага розділу – відсоткове співвідношення кількості запитань відповідного розділу до загальної кількості запитань тесту.

4. Кваліфікаційний рівень формується з урахуванням таких пізнавальних навиків:

1. Рівень «А» – необхідний когнітивний рівень «Знання».
2. Рівень «В» – необхідні когнітивні рівні пізнання «Знання», «Розуміння».
3. Рівень «С» – необхідні когнітивні рівні пізнання «Знання», «Розуміння», «Критичне мислення».
4. Рівень «D» – необхідні когнітивні рівні пізнання «Знання», «Розуміння», «Критичне мислення», «Вирішення проблеми».

з/п	Розділ Програми	Питома вага (%)	Кваліфікаційний рівень
1	Конституційне право	8,75	С
2	Антикорупційне законодавство	3,75	С
3	Кримінальне право	30	С
4	Кримінальний процес	40	С
5	Адміністративні правопорушення	7,5	С
6	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та рішення європейського суду з прав людини	5	С
7	Положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у сфері кримінального права	5	С